

โรคพิษสุนัขบ้า (Rabies)

จำนวนตายตามบัตรรายงานโรค 224 คน จาก 59 จังหวัด เป็นชาย 139 ราย หญิง 85 คน ประมาณ 50% เป็นเด็กอายุ 5 – 14 ปี แยกตามภาค สูงสุดภาคกลาง 114 คน แยกตามจังหวัด สูงสุด กรุงเทพมหานคร 16 คน รองลงมาได้แก่ ราชบุรี 13 คน นครราชสีมา 10 คน

จากการศึกษาวิจัย จำนวน 70 คน ปรากฏว่าถูกสุนัขกัด 69 คน และแมวกัด 1 คน ในจำนวนนี้เป็นสัตว์ที่มีเจ้าของประมาณ 40 % ไม่มีเจ้าของ 55% นอกนั้นไม่ทราบว่าเจ้าของหรือไม่ และในจำนวนที่ตาย 70 คนนี้ มีผู้ที่ได้รับการฉีดวัคซีนครบชุด 5 คน

ตลอดปี พ.ศ. 2521 ได้รับรายงานจากโรงพยาบาลจังหวัดและโรงพยาบาลอำเภอต่างๆทั่วราชอาณาจักร ว่ามีผู้เสียชีวิตด้วยโรคพิษสุนัขบ้าทั้งสิ้น 224 คน ซึ่งเป็นเพียงส่วนหนึ่ง (ประมาณ 60 – 65%) ของผู้เสียชีวิตทั้งหมด ในจำนวนนี้เป็นชาย 139 คน หญิง 85 คน คิดเป็นอัตราส่วน ชาย : หญิง เท่ากับ 1.63 : 1 และอัตราส่วนนี้ค่อนข้างจะคงที่ คือ ชาย : หญิง ประมาณ 2 : 1 สำหรับอายุของผู้เสียชีวิต เกือบครึ่งหนึ่งเป็นเด็กก่อนวัยเรียนและวัยเรียน อายุ 5 – 14 ปี ส่วนวัยทำงาน คือ อายุระหว่าง 15 – 44 ปี ซึ่งมีความคล่องตัวกว่าวัยอื่น ปรากฏว่าเสียชีวิตด้วยโรคนี้น้อย การกระจายในกลุ่มอายุนี้ คงเป็นไปในลักษณะเดียวกันกับปีก่อนๆ

สถานการณ์ของโรคนี้อีกภาคกลางยังคงเป็นปัญหา มากกว่าภาคอื่นๆ คือ มีผู้เสียชีวิตในภาคกลาง 114 คน หรือประมาณครึ่งหนึ่งของทั่วประเทศ จังหวัดที่มีผู้เสียชีวิตสูง ได้แก่ กรุงเทพมหานคร 16 คน หรืออัตราตาย เท่ากับ 0.33 ต่อประชากรแสนคน ราชบุรี 13 คน อัตราเท่ากับ 2.26 กาญจนบุรี 9 คน อัตราเท่ากับ 2.29 จันทบุรี 8 คน อัตราเท่ากับ 2.73 ซึ่งเป็นอัตราตายสูงสุดของประเทศไทยในรอบปี พ.ศ. 2521 สำหรับจังหวัดอื่นที่มีผู้เสียชีวิตเกินกว่า 5 คน คือ พระนครศรีอยุธยา 7 คน อัตราเท่ากับ 1.17 นครปฐม 7 คน อัตราเท่ากับ 1.40 ลพบุรี 6 คน อัตราเท่ากับ 1.08 และจังหวัดเหล่านี้ในรอบ 5 ปีที่แล้ว ก็มีผู้เสียชีวิตสูงเช่นเดียวกันตลอดมา อีกจังหวัดหนึ่งในภาคกลาง คือ สิงห์บุรี ถึงแม้จำนวนผู้เสียชีวิตจะมีเพียง 4 คน แต่คิดเป็นอัตราตายแล้วค่อนข้างสูง คือ 2.04 ส่วนจังหวัดอื่นในภาคนี้ก็ได้รับรายงานว่ามีผู้เสียชีวิตอยู่ระหว่าง 1 – 4 คน เว้นจังหวัดอ่างทอง ซึ่งไม่ได้รับรายงานว่ามีผู้เสียชีวิต

รองลงมาได้แก่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีผู้เสียชีวิตรวมทั้งสิ้น 54 คน จังหวัดที่มีผู้เสียชีวิตมาก คือ นครราชสีมา 10 คน อุตรดิตถ์ 8 คน อุบลราชธานี 7 คน ขอนแก่น 6 คน แต่เมื่อคิด

เป็นอัตราตายแล้ว ก็อยู่ระหว่าง 0.4 – 0.5 ต่อประชากรแสนคน นอกนั้นมีผู้เสียชีวิตจังหวัดละ 1 – 4 ราย เว้นจังหวัดนครพนม และมหาสารคามไม่มีรายงานผู้เสียชีวิต

ภาคเหนือมีผู้เสียชีวิตรวมทั้งสิ้น 32 คน มีจังหวัดพิษณุโลกเพียงแห่งเดียวที่มีผู้เสียชีวิตค่อนข้างสูง คือ 6คน อัตราตายเท่ากับ 0.95 ต่อประชากรแสนคน นอกนั้นมีผู้เสียชีวิต 1 – 4 ราย เว้นจังหวัดลำปาง แม่ฮ่องสอน อุตรดิตถ์ แพร่ และเพชรบูรณ์ ไม่มีรายงานผู้เสียชีวิต

ภาคใต้ผู้เสียชีวิตทั้งสิ้น 24 คน จังหวัดที่มีรายงานผู้เสียชีวิตสูง คือ นครศรีธรรมราช 7 คน และสงขลา 5 คน คิดเป็นอัตราตาย 0.40 – 0.50 ต่อประชากรแสนคน จังหวัดอื่นมีผู้เสียชีวิตน้อย และจังหวัดที่ไม่มีรายงานผู้เสียชีวิต ได้แก่ ภูเก็ต กระบี่ สตูล ปัตตานี และนราธิวาส

ในรอบปี พ.ศ. 2521 มีผู้เข้ารับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า ครอบคลุมจากจังหวัดต่างๆ รวม 57,228 คน (สถิติจากศูนย์ข้อมูลข่าวสารฯ ซึ่งได้รับจากจังหวัดต่าง 45,487 คน และจากสถานเสาวภา กรมวิทยาศาสตร์ สภาอากาศไทย 11,741 คน) ในด้านการควบคุมป้องกันโรคในสัตว์นั้น ปีนี้ได้รับรายงานว่ามิสุนัขเลี้ยงได้รับการฉีดวัคซีนทั้งสิ้น 15,294 ตัว ซึ่งประมาณว่าจะน้อยกว่าความเป็นจริง 2.5 – 3 เท่า เพราะไม่ได้รับตัวเลขจะกรมปศุสัตว์ และสถานพยาบาลสัตว์เอกชน ซึ่งเป็นแหล่งใหญ่ในการให้บริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า ในด้านการทำลายสุนัขเถื่อนนั้น ปี พ.ศ. 2521 ทำลายได้ 32,449 ตัว (ไม่รวมของกรุงเทพมหานคร และหน่วยเคลื่อนที่ของกองโรคติดต่อทั่วไป กรมควบคุมโรคติดต่อ)

และในปี พ.ศ. 2521 ได้รับรายงานว่ามิผู้รับการฉีดวัคซีนแล้วแพ้จนมีอาการทางระบบประสาทต้องเข้ารับการรักษาด่วนในโรงพยาบาล 14 คน จากจังหวัดนครราชสีมา ขอนแก่น และสุราษฎร์ธานี แห่งละ 2 คน สระบุรี ลพบุรี ชลบุรี นครสวรรค์ อุทัยธานี มหาสารคาม สุรินทร์และพัทลุง แห่งละ 1 คน ในจำนวนนี้มีเสียชีวิต 1 คน ที่จังหวัดพัทลุง

อนึ่ง ในรอบปี พ.ศ. 2521 นี้ ได้ทำการศึกษาวิจัยผู้เสียชีวิตจากโรคพิษสุนัขบ้า โดยใช้บัตรสอบสวนเฉพาะรายของโรคนี้ ซึ่งได้รับมาทั้งสิ้น 70 บัตร แยกตามเพศเป็นชาย 45 คน หญิง 25 คน อายุน้อยที่สุด 2 ปี มากที่สุด 80 ปี แต่เกือบครึ่งหนึ่งเป็นเด็กอายุระหว่าง 5 – 14 ปี อาชีพส่วนใหญ่ก็เป็นเด็กในปกครอง ลักษณะแผล ส่วนมากถูกกัดหลายแผล และเป็นแผลลึก ตำแหน่งที่ถูกกัดส่วนมากถูกกัดที่ศีรษะ มือ แขน ขา น่อง เท้า และลำตัว และมี 1 ราย เป็นเด็กเพศชายถูกกัดบริเวณอวัยวะสืบพันธุ์ แหล่งรับเชื้อ ผู้เสียชีวิตรับเชื้อโดยถูกสุนัขกัด 69 ราย และถูกแมวกัด 1 ราย เป็นสุนัขและแมวมีเจ้าของ 27 ตัว ไม่มีเจ้าของ 38 ตัว ไม่ทราบว่ามีเจ้าของหรือไม่ 5 ตัว ระยะฟักตัวของ

โรคเร็วที่สุด 10 วัน นานที่สุด 6 เดือนเศษ แต่ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 1 – 3 เดือน และเมื่อแสดงอาการของโรคแล้ว ผู้ป่วยจะเสียชีวิตภายใน 2 – 4 วัน แต่มี 1 ราย ที่อยู่ได้นานถึง 16 วัน

ในจำนวนผู้เสียชีวิต 70 คนนี้ ไม่ได้รับการฉีดวัคซีนเลย 56 คน สาเหตุเพราะไม่คิดว่าสัตว์ที่กักนั้นเป็นเป็นบ้า จึงไม่กระตือรือร้นที่จะไปรับการฉีดวัคซีน อีก 14 คน ได้รับการฉีดวัคซีน แต่ใน 14 คนนี้ มี 9 คน ฉีดไม่ครบชุด เพราะแสดงอาการของโรคเสียก่อน 7 คน 1 คนเป็นข้าราชการถูกส่งออกไปราชการต่างอำเภอไม่ได้นำวัคซีนไปฉีดต่อ และอีก 1 คน พ่อ – แม่ยากจนไม่มีค่ารถพาถูกไปรับการฉีดวัคซีน (แพทย์สั่งฉีด 17 ครั้ง แต่ฉีดได้เพียง 12 ครั้ง) สำหรับอีก 5 คน ที่ฉีดวัคซีนครบชุดและถูกต้องทันเวลา แล้วยังเสียชีวิตนั้น เป็นวัคซีนที่ผลิตจากสถานเสาวภา 1 ชุด ไม่ทราบเลขที่ และผลิตจากองค์การเภสัชกรรม 4 ชุด เลขที่ 001/4 014/9 015/3 และ 164